

відбувається воно під час збройного конфлікту міжнародного, або неміжнародного характеру.

Підбиваючи підсумок хочу сказати, що ст. 438 КК являє собою уособлення норм міжнародних договорів трансформованих у національне законодавство тому вирішити дану колізію в нормах КК вбачаю можливим таким способом – виключити статті 433 та 434 КК, що дасть змогу кваліфікувати всі ці дії і застосовувати покарання за однією санкцією виключно за ст. 438 КК, яка відповідно до міжнародних норм, передбачає кримінальну відповідальність за порушення законів та звичаїв війни.

Єрмоєнко І.В.

юрист II класу, прокурор,

Прокуратура Ленінського району м. Запоріжжя

СУТНІСТЬ ПОКАРАННЯ У ВИДІ ПОЗБАВЛЕННЯ ПРАВА ОБІЙМАТИ ПЕВНІ ПОСАДИ АБО ЗАЙМАТИСЯ ПЕВНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, передбачене статтею 55 Кримінального кодексу України, застосовується як основне на строк від двох до п'яти років, так і додаткове на строк від одного до трьох років. Позбавлення права обіймати певні посади як додаткове покарання у справах, передбачених Законом України «Про очищення влади», призначається на строк п'ять років.

Однак в статті 55 КК України не міститься законодавче визначення цього виду покарання на відміну від інших кримінально-правових норм Загальної частини КК України, якими передбачені інші види покарань.

Виходячи із положення, що кожному виду покарання мають бути притаманні всі ознаки загального поняття покарання, можна зробити висновок, що ці ознаки повинні бути властиві й покаранню у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю як одному з видів покарань: воно є заходом примусу, що застосовується від імені держави за вироком суду до особи, визнаної винною у вчиненні злочину. Проте всупереч ч. 1 ст. 50 КК України воно полягає не в передбаченому законом обмеженні прав і свобод засудженого, а саме в їх позбавленні, що впливає із самої назви цього виду покарання та вимагає внесення відповідних змін на законодавчому рівні. Про обмеження прав і свобод засудженого в даному випадку може йти мова лише у загальному сенсі, зокрема обмеження трудових прав в широкому розумінні.

Для полегшення з'ясування сутності покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, розберемо назву цього виду покарання за значенням його термінів. За тлумачним словником вони означають таке: «позбавляти» означає – забирати, віднімати щось у когонебудь, залишати когонебудь, що-небудь без чогось; «право» – обумовлена певними обставинами підстава, здатність, можливість робити, чинити що-небудь,

користуватися чим-небудь; «обіймати» – посідати, займати (посаду й т. ін.); «певний» – точно не визначений; якийсь; «посада» – службове становище, пов'язане з виконанням певних обов'язків у якій-небудь установі, на підприємстві й т. ін., місце; «займатися» – робити, здійснювати що-небудь; «діяльність» – застосування своєї праці до чого-небудь [1].

О. В. Лужбін вказував, що змістом покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю є обмеження трудових прав і похідні від такого обмеження майнові і моральні обмеження засудженого [2, с. 144–149]. Однак обмеження трудових прав розкриває лише одну сторону даного покарання, тому що воно може також обмежувати інші (не трудові) права засудженого, наприклад, право на любительське полювання, на керування транспортним засобом.

М. С. Таганцев, характеризуючи розглядуване покарання, зазначав, що правообмеження насамперед припадає на громадську і службову сферу діяльності винного, і до того ж як стосовно прав і привілеїв, яких він уже набув, якими користувався, так і стосовно самої можливості їхнього набування, до його публічної правоздатності [3, с. 228].

Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю має певну специфіку, відмінності від інших покарань. Воно, як ніяке інше покарання, переслідує мету спеціальної превенції [4, с. 309]. Дійсно, дане покарання покликане нейтралізувати злочинну діяльність засудженого шляхом виключення можливості зловживання посадою або діяльністю. При цьому інші права за ним зберігаються. Застосування цього покарання обумовлюється переважно необхідністю попередження рецидиву з боку осіб, злочини яких були пов'язані з їх посадовим положенням або професійною діяльністю [5, с. 35].

Це покарання переважним чином розраховано на майбутнє, на те, що засуджений протягом визначеного часу в силу судової заборони буде позбавлений можливості опинитися в умовах своєї колишньої роботи, що сприяли його протиправній діяльності і полегшили вчинення злочину [6, с. 9].

Кримінальний кодекс України не обмежує коло посад і видів діяльності, права обіймати які або займатися якими засуджений може бути позбавлений вироком суду. Це можуть бути посади: здійснювані на платній або безоплатній основі; виборні або ті, що обіймаються за призначенням; тимчасові чи постійні; керівні чи рядові, а діяльність – службовою, професійною, підприємницькою або іншою (наприклад, заняття полюванням, керування особистим автотранспортом). Призначення цього покарання не залежить і від форми власності підприємства (установи, організації), у яких особа обіймає посаду або займається певною діяльністю. Не є перешкодою для застосування цього покарання і та обставина, що на час постановлення вироку винний вже не обіймав посаду або не займався діяльністю, з якими було пов'язане вчинення злочину.

Стаття 55 КК встановлює заборону обіймати *певні* посади або займатися *певною* діяльністю. Тому рішення суду про позбавлення такого права має бути чітко сформульоване в резолютивній частині вироку для того щоб не виникло жодних сумнівів при його виконанні. Якщо в санкції статті Особливої частини

КК України визначено характер посади або вид діяльності (наприклад, статті 286, 287 КК України), то формулювання покарання у вирокі має точно відповідати змісту цієї санкції. Якщо покарання у санкції зазначене в загальній формі (наведене у формулюванні, що використовується у ст. 55 КК), суд має конкретизувати правову заборону і точно зазначити (описати, окреслити) у вирокі характер (коло) тих посад або вид (рід) цієї діяльності, права обіймати чи займатися якими він позбавляє засудженого. При цьому слід мати на увазі, що заборона займатися визначеною діяльністю передбачає і заборону займати у відповідній сфері будь-які посади. У випадках коли в санкції статті Особливої частини КК України не зазначається характер посад або види діяльності, виконання яких суд може заборонити засудженим, визначення формулювання правової заборони у вирокі повністю залежить від суду, який з урахуванням обставин справи повинен визначити, які саме посади обіймати і якою саме діяльністю займатися заборонено засудженому до позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю. Це надає судам широкі можливості в призначенні цього виду покарання для досягнення його мети. Водночас відсутність у санкціях статей Особливої частини КК України прямих вказівок на характер посад, види діяльності чи коло підприємств, на роботу в яких може накладатися заборона, підвищує відповідальність суду щодо точного формулювання у вирокі правової заборони. Суд повинен конкретно й точно визначити у вирокі, які саме посади обіймати або якою саме діяльністю займатися забороняється засудженому під час виконання цього виду покарання. Тобто суд повинен конкретизувати правову заборону у вирокі таким чином, щоб він містив у собі реальні позбавлення для засудженого, виключав можливість вчинення ним аналогічних злочинів і був практично виконуваним.

Водночас, з огляду на ч. 2 ст. 43 Конституції України, суд не має права визначати заборону обіймати посади таким чином, щоб він допускав поширене тлумачення і дозволяв будь-яким посадовим особам довільно обмежувати право громадянина на вибір професії та роду трудової діяльності.

Вказівка в ст. 55 КК України на певні посади або певні види діяльності свідчить про те, що суд не може заборонити трудову чи якусь іншу діяльність взагалі, а повинен конкретно вказати посади чи види діяльності, у зв'язку з якими ця особа вчинила злочин і які він забороняє цій особі мати чи виконувати на встановлений строк.

Суд не може позбавити засудженого права працювати в тій або іншій галузі господарства, системі культури, освіти; охорони здоров'я тощо без точного визначення у вирокі кола й характеру тих посад або без вказівки конкретного виду цієї діяльності, права обіймати які або займатися якими позбавляється засуджений. Наприклад, продавцю, засудженому за обман покупців за ч. 1 ст. 225 КК України суд не може заборонити працювати в системі торгівлі, але може позбавити його права на певний строк працювати продавцем; лікарю, засудженому за незаконне проведення абортів за ч. 2 ст. 134 КК України, суд не може заборонити працювати в системі охорони здоров'я, але може позбавити його права займатися лікарською діяльністю.

Таким чином, сутність даного покарання полягає у тому, що засудженому забороняється за вироком суду обіймати певні посади або займатися певними видами діяльності, які конкретно та чітко визначені у вироку, для того щоб унеможливити у подальшому повторне вчинення ним злочину з використанням певної посади чи внаслідок здійснення діяльності певного виду. Досягнення цієї мети можливо лише при строгому додержанні приписів законів у процесі призначення та виконання цього покарання, що вимагає подальшого наукового дослідження.

Список використаних джерел:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2001. – 1440 с.
2. Лужбин А.В. Содержание наказания в виде лишения права занимать определенные должности или заниматься определенной деятельностью / Уголовно-правовые и криминологические меры предупреждения преступлений : Межвузовский сб. науч. трудов. – Омск : Изд-во Омской ВШМ МВД СССР, 1986. – 149 с.
3. Таганцев Н.С. Русское уголовное право : В 2т. – Тула : Автограф, 2001. – Т. 2. – 688 с.
4. Старков О.В. Криминологические проблемы исполнения уголовного наказания: Дисс. д-ра юрид. наук. – М, 1998. – 429 с.
5. Курс уголовного права. Общая часть. Учение о наказании : Учеб. Пособие : В 2 т. / Под. ред. Кузнецовой Н.Ф. и Тяжкова И.М. – М. : Зеркало, 1999. – Т. 2. – 400 с.
6. Степанюк А.Ф. Порядок и условия исполнения наказаний, не связанных с мерами исправительно-трудового воздействия. – К. : УМК ВО, 1990. – 58 с.

Лотоцька М.І.

студентка,

Науковий керівник: Комаров О.Д.

асистент кафедри кримінального права № 1,

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ПОДАТКОВОГО КОМПРОМІСУ

Як відомо, 17 січня 2015 року набув чинності Закон України від 25 грудня 2014 року № 63-VIII (далі – Закон № 63) «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей уточнення податкових зобов'язань з податку на прибуток підприємств та податку на додану вартість у разі застосування податкового компромісу», яким передбачено запровадження процедури податкового компромісу. Введення такого механізму дало можливість віднайти конструктивний діалог між державою та платниками податків. Однак, під час застосування податкового компромісу, на практиці виникає багато суперечливих моментів, які потребують роз'яснення. Це зумовлено наявністю певної кількості незрозумілих та неточно сформульованих норм у законі, які виникли одночасно із запровадженням податкового компромісу.